

MILJÖUTSKOTTETS UTLÅTANDE 25/2014 rd

Finland till en föregångare i hållbar naturresursekonomi 2050 Uppdatering av riktlinjerna i statsrådets naturresursredogörelse "Smart och ansvarsfull naturresursekonomi" till riksdagen 2014

Till ekonomiutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 25 november 2014 statsrådets redogörelse Finland till en föregångare i hållbar naturresursekonomi 2050 Uppdatering av riktlinjerna i statsrådets naturresursredogörelse "Smart och ansvarsfull naturresursekonomi" till riksdagen 2014 (SRR 9/2014 rd) till ekonomiutskottet för beredning och bestämde samtidigt att miljöutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till ekonomiutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Mika Honkanen, arbets- och näringsministeriet
- konsultativ tjänsteman Merja Saarnilehto, miljöministeriet
- ledande expert Lari Rajantie, Jubileumsfonden för Finlands självständighet (Sitra)
- miljödirektör Liisa Pietola, Maa- ja metsätalousuottajain Keskusliitto MTK ry
- verksamhetsledare Eero Yrjö-Koskinen, Finlands naturskyddsförbund rf.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av
— jord- och skogsbruksministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Syftet med redogörelsen är att uppdatera naturresursstrategin från 2010 när det gäller riktlinjerna, de strategiska målen och de viktigaste åtgärderna för utveckling av naturresursekonomin och stärka förutsättningarna för att Finland ska bli en föregångare inom hållbar naturresursekonomi. De strategiska målen är:

1. prognostisering och kunskap,
2. värdekedjor för naturresurser,

3. strävan till resurssmart kretsloppsekonomi och till främjande av den lokala välfärden genom närproduktion,
4. internationellt inflytande och
5. förnyelse och utveckling av strukturerna, handlingsmodellerna och expertisen.

Vid uppdateringen har äganderättsfrågorna i anslutning till naturresurser preciserats. Klargöranden har också gjorts i fråga om naturens mångfald och ekosystemtjänsternas status.

Utskottet hänvisar till sitt utlåtande om strategin från 2010 (MiUU 29/2010 rd) och välkomnar att redogörelsen utgår från principen att en hållbar naturresurspolitik kräver en övergripande politik som förenar olika naturresurser, sektorer och dimensioner av hållbarhet. Övergången till en grön ekonomi som betonar vikten av ekosystemtjänster och värnar om naturresurserna förutsätter att naturresursfrågorna, klimat- och energifrågorna samt naturens mångfald integreras. I redogörelsens vision avses med hållbar naturresursekonomi att naturresurserna utnyttjas ansvarsfullt och tryggar ekosystemtjänsterna, naturen och dess mångfald samt skapar välfärd och möjliggör hållbar företagsverksamhet också för kommande generationer. En hållbar naturresursekonomi fokuserar också på ökad resurseffektivitet och minskning av skadliga miljökonsekvenser.

Utskottet menar att redogörelsen till sitt innehåll i sig inte är en strategi utan snarare ett sammandrag av de olika förvaltningsområdenas gemensamma och områdesspecifika strategier, program och projekt. Det kan noteras att redogörelsens tidsspann sträcker sig ända till 2050, men de detaljerade mål som nämns bygger på de nämnda strategierna, programmen och projekten, och är till sin karaktär mer kortsiktiga. Till de centrala målen hör därför att skapa samsyn och fördjupa samarbetet mellan olika förvaltningsområden. Att ta fram en genuint samlad, gemensam strategi är dock en stor utmaning och vi har bara tagit det första steget på detta område. Utskottet understryker att målet för den långsiktiga utvecklingen av naturresursekonomin måste vara att sammanställa de separata strategierna eller minska antalet strategier samt att harmonisera de viktigaste målen.

Utskottet välkomnar dock att redogörelsen framhåller att ekologisk hållbarhet är av avgörande betydelse. Ett hållbart och ansvarsfullt utnyttjande av naturresurser förutsätter enligt redogörelsen att de möjligheter som naturresurserna erbjuder identifieras, att naturresurser används sparsamt samtidigt som ett så stort mervärde som möjligt produceras, att effekterna och riskerna i samband med användningen av dessa

hanteras och att olägenheterna minskas på såväl nationell som global nivå.

Av stor vikt är också att redogörelsen bygger på att naturresurserna betraktas genom referensramen för ekosystemtjänster. Med ekosystemtjänster avses här all materiell och immateriell nytta som människan får av naturen. Materiell nytta är till exempel råvaror i naturen och immateriell nytta rekreations- och turisttjänster och landskapet. Naturens mångfald utgör grunden för ekosystemtjänsterna. Utnyttjandet av tjänsterna måste därför ta hänsyn till och skydda mångfalden.

Utskottet stöder också målet att öka användningen av förnybara naturtillgångar och minska användningen av icke-förnybara naturresurser, och i synnerhet importerade energikällor och råvaror. En kraftig ökad användning av förnybara naturtillgångar kan dock ha skadliga konsekvenser för naturens mångfald. När utnyttjandet av naturtillgångarna effektiviseras måste man därför fästa särskild uppmärksamhet vid skyddet av naturens mångfald, så att de skadliga verkningarna kan minimeras. Målet måste vara en hållbar balans mellan utnyttjande och bevarande av naturtillgångarna.

Som en följd av framför allt mänskliga aktiviteter försvagas mångfalden i naturen med oroväckande hastighet. Ekosystem hotas i synnerhet av luftföroreningar, klimatförändringen, överanvändning av naturtillgångar, förstörelse eller förändring av livsmiljöer och invasion av främmande arter. Den krympande mångfalden betraktas som ett av de allvarligaste globala problemen. Följderna av den minskande mångfalden och utrotningen av arter är svåra att förutse.

Statsrådet fattade 2012 ett principbeslut om Finlands strategi för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald 2012–2020. Syftet med strategin är att stoppa utarmningen av mångfalden och försvagningen av ekosystemtjänsterna senast 2020. I principbeslutet sägs också att ärenden och värderingar som gäller biologisk mångfald måste utgöra en central del av beslutsfattandet. Redan i dag står det klart att utarmningen av mångfalden inte kan stoppas genom de nuvarande insatserna, utan kräver kom-

pletterande åtgärder. Att stoppa utarmningen av mångfalden utgör alltså fortsättningsvis en stor utmaning.

Utskottet konstaterar att ett nationellt, tvärfackligt forsknings- och utvecklingsprogram om ekosystemens och biodiversitetens ekonomiska betydelse snart kommer att färdigställas. Programmet bygger på det internationella TEEB-projektet (The Economics of Ecosystems and Biodiversity). Syftet är dels att värdera ekosystemen och ekosystemtjänsterna, dels att ta hänsyn till resultatet och värdena på alla nivåer i det samhälleliga beslutsfattandet.

Utskottet understryker att det krävs ett starkt forskningssamarbete för att identifiera svårigheterna i anslutning till hållbarhetsaspekten och för att nå förståelse om den ekonomiska betydelsen. Forskningen går vidare och kunnandet och insikterna förbättras ständigt. Ny kunskap måste utnyttjas som underlag för de strategiska riktlinjerna och åtgärderna.

Ställningstagande

Miljöutskottet anför

att ekonomiutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 16 januari 2015

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Martti Korhonen /vänst
medl. Christina Gestrin /sv
Timo Heinonen /saml
Antti Kaikkonen /cent
Pauli Kiuru /saml
Jukka Kärnä /sd
Jari Lindström /saf

Eeva-Maria Maijala /cent
Tapani Mäkinen /saml
Martti Mölsä /saf
Raimo Piirainen /sd
Johanna Sumuvuori /gröna
Mirja Vehkaperä /cent
Juha Väättäin /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.